

درآمدی بر

# سبک زندگی از منظر اسلام

دکتر محمد حسین مختاری

رئیس دانشگاه مآب اسلامی

و

استاد سطح عالی حوزه علمیه قم

www.ketab.ir

|                     |                                                        |
|---------------------|--------------------------------------------------------|
| سرشناسه             | : مختاری، محمدحسین، ۱۳۴۴ ش -                           |
| عنوان و نام پدیدآور | : درآمدی بر سبک زندگی از منظر اسلام / محمدحسین مختاری. |
| مشخصات نشر          | : تهران: دانشگاه مذاهب اسلامی، ۱۳۹۷.                   |
| مشخصات ظاهری        | : ۲۰۰ ص.                                               |
| شابک                | : ۲۰۰۰۰ ریال: 978-600-93057-9-7                        |
| وضعیت فهرست نویسی   | : فیبا.                                                |
| یادداشت             | : کتابنامه: ص ۱۹۵.                                     |
| موضوع               | : شیوه زندگی - جنبه‌های مذهبی - اسلام                  |
| موضوع               | : Lifestyles--*Religious aspects--Islam :              |
| موضوع               | : راه و رسم زندگی (اسلام)                              |
| موضوع               | : Conduct of life --*Religious aspects--Islam :        |
| شناسه افزوده        | : دانشگاه مذاهب اسلامی                                 |
| رده بندی کنگره      | : ۱۳۹۷ د ۳ / م ۲۵۸ BD                                  |
| رده بندی دیویی      | : ۲۹۷/۷۲ :                                             |
| شماره کتابشناسی ملی | : ۵۲۰۹۰۹۳ :                                            |

عنوان کتاب: درآمدی بر سبک زندگی از منظر اسلام

تألیف: محمدحسین مختاری

ناشر: انتشارات دانشگاه مذاهب اسلامی

طراح جلد: مرتضی فتح‌اللهی

ویراستار: مرتضی قاسمی حامد

صفحه‌آرا: رمضانعلی قربانی

چاپ اول: بهار ۱۳۹۷ ش.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۰۰۰ تومان.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۰۵۷-۹-۷

نشانی: تهران، خیابان انقلاب، خیابان ابوریحان (فلسطین جنوبی)، خیابان شهید روانمهر، پلاک ۳،

دانشگاه مذاهب اسلامی، تلفن: ۶۶۴۶۵۲۵۲

## فهرست مطالب

۱۱ ..... پیشگفتار

### درآمد

۱۵ ..... پیشینه و مفهوم‌شناسی واژه «سبک زندگی»

۱۷ ..... تأملی در ماهیت و چیستی مقوله «سبک زندگی اسلامی»

## فصل اول: سبک زندگی اسلامی؛ موانع و چالشها

۲۱ ..... سبک زندگی غربی

۲۲ ..... چالش سبک زندگی غربی

۲۴ ..... اومانیزم؛ مبنای سبک زندگی مدرن

۲۷ ..... سبک زندگی اومانستی، در تقابل با سبک زندگی توحیدی

۳۴ ..... سکولاریسم، نماد سبک زندگی غربی

- عقلانیت مدرن؛ شاخصه کلیدی در سبک زندگی غربی..... ۳۶
- تبعات فردگرایی در نظام لیبرال بر سبک زندگی..... ۴۲
- سنت‌گرایی؛ اصل بنیادین در شاکله سبک زندگی غربی..... ۴۳
- لذت‌گرایی در سبک زندگی مدرن..... ۴۵
- ایدئولوژی مصرف‌گرایی در سبک زندگی مدرن..... ۵۰
- مبانی مصرف‌گرایی در دنیای جدید..... ۵۴
- هویت مدرن و مصرف‌گرایی..... ۵۴
- مصرف‌گرایی به مثابه سبک زندگی غربی..... ۵۵
- طبقه اجتماعی و رفتار مصرف‌کننده..... ۵۹
- طغیان غرایز جنسی و فروپاشی خانواده در سایه سبک زندگی مدرن..... ۶۲
- شبکه‌های اجتماعی و سبک زندگی مدرن..... ۶۵
- شبکه‌های اجتماعی؛ ابزاری برای «جهانی شدن»..... ۶۶
- رسانه‌های غربی و تغییر ذائقه در سبک زندگی..... ۶۹

## فصل دوم: الزامات سبک زندگی اسلامی

- اصالت خانواده در سبک زندگی اسلامی..... ۷۷
- زندگی محوری و نفی رهبانیت؛ زمینه‌ساز سبک زندگی اسلامی..... ۸۰
- نقش آموزه‌های دینی در تحقق سبک زندگی اسلامی..... ۸۵
- فطرت، مهم‌ترین مؤلفه سبک زندگی اسلامی..... ۸۶
- تحقق جامعه قرآنی در پرتو سبک زندگی اسلامی..... ۸۷
- تحقق سبک زندگی اسلامی در سایه اصلاح نفوس جامعه..... ۸۸

- ۸۹..... سبک زندگی با محوریت توحید و حیات طیه
- ۹۲..... سبک زندگی و نسبت آن با هویت دینی
- ۹۴..... عدالت، زیربنای سبک زندگی اسلامی
- ۱۰۱..... عقلانیت و سبک زندگی اسلامی
- ۱۰۵..... جایگاه فلسفه در ارتقای سبک زندگی اسلامی
- ۱۰۶..... نقش معنویت در تحقق سبک زندگی اسلامی
- ۱۰۸..... قرآن محوری، بستر ساز تحقق سبک زندگی اسلامی
- ۱۱۰..... سبک زندگی اسلامی و جامعه آرمانی
- ۱۱۴..... تشکیل جامعه قرآنی؛ مهم ترین شاخصه سبک زندگی اسلامی
- ۱۱۷..... نقش دولت در ارتقای فرهنگ عمومی
- ۱۱۸..... حمایت دولت از نهاد خانواده؛ بستر ساز تحقق سبک زندگی اسلامی
- ۱۱۹..... تحقق امت در گرو نقش آفرینی دولت در ارتقای سبک زندگی اسلامی
- ۱۲۱..... ترمیم سیاستگذاری زبانی؛ شاخصه کلیدی در سبک زندگی اسلامی
- ۱۲۵..... سیره عملی اهل بیت (علیهم السلام)؛ شاه کلید تحقق سبک زندگی اسلامی

### فصل سوم: نمونه‌ها و الگوهای سبک زندگی اسلامی

- ۱۳۱..... آینده‌نگری در سبک زندگی ادیان توحیدی
- ۱۳۵..... چگونگی تأثیر نگاه آینده محور ادیان بر زندگی جامعه معاصر
- ۱۳۶..... ادیان توحیدی و ضرورت معنابخشی در زندگی آینده محور
- ۱۳۷..... نقش مبانی آینده محور ادیان در ارتقای اخلاق جامعه

## فصل چهارم: هویت دینی و سبک زندگی اسلامی

- عفاف و حجاب، شاخصه راهبردی در تحقق سبک زندگی اسلامی ..... ۱۴۳
- تبیین چستی حدود عفاف و حجاب در قرآن ..... ۱۴۳
- تأکید بر اصل حجاب و عفاف در آموزه‌های فقهی مذاهب اسلامی ..... ۱۴۴
- سیره فاطمی، نمونه‌ای بی‌بدیل در سبک زندگی اسلامی ..... ۱۴۵
- فرهنگ عرفی خانواده؛ معیاری ارزشمند در سبک زندگی اسلامی ..... ۱۴۷
- ماه رمضان و سبک زندگی اسلامی ..... ۱۴۸
- آموزه‌های شب قدر؛ زمینه‌ساز پویایی سبک زندگی اسلامی ..... ۱۴۹
- رهایی انسان از تعلقات دنیوی؛ رکن بنیادین در سبک زندگی اسلامی ..... ۱۵۱
- تمایز سبک زندگی اسلامی و غربی ..... ۱۵۱
- عبودیت و سبک زندگی اسلامی ..... ۱۵۲
- افطاری ساده و اصلاح سبک زندگی ..... ۱۵۳
- اعتکاف، تقویت تعامل اجتماعی و ارتقای سبک زندگی اسلامی ..... ۱۵۷
- مصادق‌شناسی اعتکاف در ساحت سبک زندگی اسلامی ..... ۱۵۷
- ارزشهای دفاع مقدس و سبک زندگی اسلامی ..... ۱۶۰

## فصل پنجم: رهیافت‌هایی از سبک زندگی اسلامی در سیره اهل بیت (علیهم‌السلام)

- مؤلفه‌های سبک زندگی مطلوب در عصر نبوی ..... ۱۶۷
- جامعه منطبق با کلام وحی ..... ۱۶۹
- چستی مفهوم سبک زندگی ..... ۱۷۰
۱. محوریت ازدواج؛ اهتمام اعتدالی به غرایز توأم با حفظ عفاف ..... ۱۷۰

۲. آموزه‌های فاطمی؛ دست یافتنی و منطبق با نیازهای فطری بشری..... ۱۷۱
۳. تحقق سبک زندگی اسلامی، در گرو ترسیم سبک زندگی فاطمی..... ۱۷۲
۴. ترسیم خطوط شیعه، در پرتو بصیرت فاطمی..... ۱۷۲
- سبک زندگی در آموزه‌های عاشورا..... ۱۷۳
۱. ارتباط عاطفی و عمیق در سبک زندگی حسینی..... ۱۷۴
۲. هنر خوب گوش کردن، نماد بارز سبک زندگی حسینی..... ۱۷۵
۳. هنر خوب پاسخ دادن، جلوه‌ای از آموزه‌های تربیتی شب عاشورا..... ۱۷۶
- حضرت علی اکبر علیه السلام؛ الگوی جوان ایرانی در سبک زندگی اسلامی..... ۱۷۷
- درآمدی بر سیره و سبک زندگی امام صادق علیه السلام..... ۱۸۰
- هدفمندی در سبک زندگی در کلام نورانی امام صادق علیه السلام..... ۱۸۱
- احیای سبک زندگی توحیدی جامعه، مرهون سیره عبادی امام صادق علیه السلام..... ۱۸۲
- ساده‌زیستی، در پرتو کار و تلاش برای کسب روزی حلال..... ۱۸۳
- هم‌نوایی اقتصادی با اقشار آسیب‌پذیر و هم‌رنگی با مردم زمانه..... ۱۸۵
- سیره رضوی؛ شاخصه کلیدی در تحقق سبک زندگی اسلامی..... ۱۸۷
- «فقه رضوی»، بزرگ‌ترین مانیفست در سبک زندگی شیعی..... ۱۸۹
- امامت، زیربنای تمدن‌سازی اسلامی..... ۱۹۰
- حضرت معصومه علیها السلام، الگوی بی‌بدیل برای سبک زندگی دختران..... ۱۹۱
- شیعه روز جزا..... ۱۹۲
- عالمه آل عبا..... ۱۹۲

## پیشگفتار

بسم الله الرحمن الرحيم

«صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً وَنَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ»<sup>۱</sup>

پیامبر عظیم الشان اسلام حضرت ختمی مرتبت محمد مصطفی ﷺ  
تأثیرگذارترین شخصیت در تاریخ جهان به شمار می‌روند. نقش ایشان از  
جمله در تشکیل تمدن اسلامی در میان جاهل‌ترین اقوام جهان، اعجاب  
بسیاری از اندیشمندان را برانگیخته است و این ممکن نشده است مگر بر  
اساس آموزه‌های متعالی این دین. از صدر اسلام باورمندان به این دین  
مبین تمام هم و غم خود را بر این گذارده‌اند که گفتار، رفتار، منش و بینش  
خود را بر اساس دستورات قرآن کریم و پیامبر اسلام ﷺ در وهله اول و  
سپس اهل البیت علیهم السلام و صحابه ایشان شکل دهند و با همین بینش، علوم  
مختلف اسلامی از جمله علوم شریف فقه، اخلاق و عرفان در بستر فرهنگ  
و تمدن اسلامی تشکیل یافته است.

سبک زندگی اگرچه مفهومی مدرن است اما زندگی میلیاردها مسلمان



که از نژاد و اقوام و زبان‌های گوناگون با یکدیگر زیسته‌اند به خوبی حاکی از روح فرهنگ زیست مسلمانان است که در سایه دو اصل عالی اسلام یعنی تسامح و تساهل و فرهنگ رواداری پدید آمده است. پیامبر اسلام ﷺ فرمود: «بعثت علی الشریعة السهلة السمحة»؛ شریعت اسلامی در تقنین و تشریع، دین آسان و آسانگیر و در تعامل با پیروان خود و دیگر انسان‌ها اهل رواداری و خطاپوشی است.

سبک زندگی اسلامی از این خاستگاه از لوازم مهم تشکیل امت واحده اسلامی و دیپلماسی وحدت اسلامی است که می‌بایست توسط اندیشمندان مسلمان به خوبی تبیین و توصیف گردد.

دانشگاه مذاهب اسلامی که با مأموریت «تلاش دانش بنیان در رفع خصومت‌های پیروان مذاهب اسلامی» با رهنمون مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای (دام عزه) تاسیس یافته است می‌بایست آغازگر تلاش‌های علمی در زمینه مفاهیم نوین مرتبط با اهداف دانشگاه باشد و انتشار کتاب ارزشمند «درآمدی بر سبک زندگی از منظر اسلام» اثر استاد ارجمند جناب آقای دکتر مختاری در طلیعه این مهم، راهگشا خواهد بود که امید است مورد استفاده علاقمندان قرار گیرد و این حرکت توسط سایر اندیشمندان و پژوهشگران ادامه یافته و تکمیل گردد.

دکتر حجت الله ابراهیمیان

معاون پژوهش و فناوری